

O pifalic to Kimad ni Isop a sasowalen

族語翻譯文學

談《阿美語伊索寓言》的翻譯

民族語の翻訳文学 『アミ語イソップ物語』の翻訳について

Translated Literature in Ethnic Languages: On Translating the *Aesop's Fables* into 'Amis

文 | Sing 'Olam 星 · 歐拉姆 (台灣基督長老教會總會助理總幹事)

圖 | 編輯室

Awaay ko mafokilay no nima to kimad ni Isop, mafana' kita to ya "O kalalifet no rarokoh ato kodiwi a cumuikay" a kimad. Miringiay to demak no kalotamda ko pisanga' ni Isop to kimad, orasaka, maolah ko tamdaw a misa'osi, nawhani, mitororay to faloco' no tamdaw a pasifaed a macakat a mafalic ko harateng.

最熟悉之寓言之一就是「烏龜與兔子賽跑」的故事，因為伊索寓言之故事內容與人類之習性非常密切，引起人類之興趣，加上寓言內容具積極性與激勵人之心志的特質。

《龜兔賽跑》是大家耳熟能詳的寓言。

28/O Kongko no Pangcah

13. 龜兔賽跑

烏龜和野兔在爭論誰跑得比較快，於是雙方訂了一個時間和地點。比賽跑步。野兔因為自信自己天生就跑得很快，所以一點也不著急，就躺在路邊睡著了。而烏龜因為自己跑得慢，因此不敢懈怠，一直不停地往前邁進，直到牠超越了熟睡的野兔，贏得了最後的勝利。

【譯文】

Marariyad ko rarokoh ato kodiwi to cima ko pakafekacay ita a saan, ta miketon caira a tatos to kalalifetan a romi'ad ato kafekekacay naira. O karafekafekacay aca kina tireng saan ko kodiwi isciira a ma'iray, saka, caay karawrava caay kapirip ciira, ta masilikang ciira i cikaw no lalan a masela' a pacarcar. Kirami, caay ka tahenay kako a mafekac snan ko rarokoh, saka, caay pisatokatoka ciira, caay aca ka moko a pasi a'ayaw a mafekac ciira, tangasa i kadipa'an niira koya mafot'i'ny a kodiwi, ta ciira ko pakadawaay.

台灣原住民族語故事 / 29

首論字 O sowal

marariyad / malaliyung 海岸馬蘭 / 平論

rarokoh 烏龜

kodiwi / koloy / 南勢 takodil 海岸馬蘭 / 兔子

maketon 訂了

pirpir 著急

mafekacang / matokini 脫著頭

tahenay / amelik / 南勢 harakat 海岸馬蘭 / 快

kadipa'an / kasolitan 海岸馬蘭 / 被趕上/超越

pakadawaay 勝利的

【勵志之語】

Ano malalok kiso, o caci'epoc ko pihadi^di^ iso a milahei to tatalayalen iso.

殷勤不易總是會有好結果

o patosokan a mifalic

Nawiro mifalic kako tonini a kimad ni Isop?
O maan ko patosokan a mifalic a mitilid to kimad
ni Isop? A saan ko licay no nima a tamdaw. O no
mako a kahemekan a misa'osi to kimad ni Isop i,
pakayni to sifana' nonini a kimad, mifohkad to
faloco' no tamdaw a ma'imer a mamu^cel ko
demak.

o pidoedoan a mifalic

Rita, o maan ko kararimaan a mifalic a saan
ko roma a licay, o pido'do' to nisowalan noya
pakimaday a tamdaw, toya nika so'lin, hapinang,
ato masongila' a ka^ped ko patalahikal to sowal.
Alatek micaliw to sowal no tao, anoca i, misanga'
to fa^lohay a sowal, o roma haw i, matiya han o
mido^doay to rinafo ko pifalic, alatek kafesa' ko
sowal, caay ka tatodong a sa'osien. O roma i, o
piececay to caciyaw no cecay a niyaro' a mifalic
ko fangcalay kiya, sa kako.

族語沒有純文字文學之記錄方式，只能以口語直譯文字化外語
寓言或故事。翻譯伊索寓言所遇到的難題，包括沒有足夠之語
詞可以適當翻譯，以及要讓翻譯作品接近信、達、雅之標準。

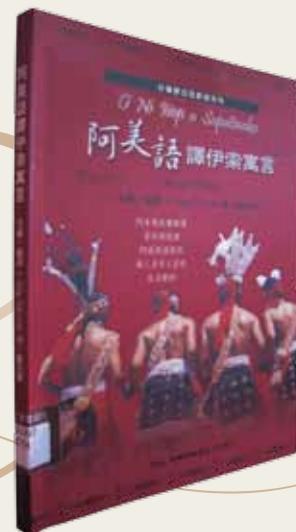
o kararimaan a mifalic

Tada kararimaan ko pifalic to niringian to tamdaw a sasowalen a kimad, nawhani, o no Kilisiya a fana' ato seralengaw a palamitan no pisanga' ni Isop toya kimad niira. Tinako saan, caliwen niira ko pinangan no kalo 'a'adopen (tinako sa, o lofa, o palang, o layon, o koyo, lotong ato 'edo), a somowal to caciyaw no tamdaw, o cecay no fana' ni Isop konini a misnga' to siromaay a kimad. Pakaynien niira i 'a'dopen a palalicay to misa'osiay tonimi a kimad, o cecay no kalalicay niira ato kalo misa'osiay to kimad niira.

Itini tona pifalic ako haw i, malitemoh ako ko caayay ka filo ako a fangafang, tinako saan haw ri: maanen ko pihacecay a pahapinang a mifalic ko fable, story, parable saanay a sowal, o nika nikaw no sowal no misapangcahay saka alatek cango'ot to sapatatodong a sowal a mifalic. Kirami, o satada'atekakay a caay ka filo a mifalic i, orira o piringi to so'lin, hapinang, masongila' a ka^ped no sowal a palatilid, caay ka depoc caay ka filo konini a tata'akay a tayal. Ngalif, caay ko pakatiliday ko no Pangcah a kimad haca, o tado saanay to no ngoyos a pakimad, ora mihadakan a tosa a mifalican a kimad i, mahapinang ko samaanay ko pifalic hananay a tayal. Oya a mamifalic a tamdaw, o cirafasay ko fana' ato fenek to no kasasiroma no sowal, ta paka pahadak to makapahay a cikapoay a ciudad, sa kako.

o lahci a mifalic

Oya caayay ka samaan a mifalican ako a mitilidan a ciudad haw i, 25 a kakimad to nani Isop a kimad, ira haca ko no Pangcah to pito a kimad. Mangalay kako a miha'emin a mifalic to polong noya kimad ni Isop, o romi'ad to ko caay

翻譯的困難

翻譯的困難，就是擬人化的故事角色不容易翻譯，尤其伊索寓言之文學表達技巧是以希臘文學為背景。寓言之素材以各種動物（例如：驢、烏鵲、獅子、狐狸、猴子與老鼠等）會說人類語言之方式，表現作者編著之技巧，其實寓言之故事是編者在跟讀者對話。

翻譯之際，我遇到的難題，比如：寓言、故事、比喻不知如何區分，因為族語沒有足夠之語詞可以適當翻譯。更困難的是，翻譯之作品要接近信、達、雅之標準，倒是不易的。何況，族語沒有純文字文學之記錄方式，只能以口語直譯文字化外語寓言或故事，從上面兩則記錄之故事可以瞭解翻譯之實況。從事翻譯者，須具備多語或雙語能力，才能譯出具有信、達、雅質料的作品。

翻譯的成果

拙著《阿美語伊索寓言》，寓言計有25則，另外收錄阿美族的故事7篇。其實我也想早日把伊索寓言全部翻譯為阿美語，但時間實在不足，視日後再舉筆進行翻譯完成，讓伊索寓言與阿美族人對話。

kadeng. Ano kasamaan to no lalok, tongoden ako a mifalic sa kako, ta malalicay ko kimad ni Isop ato masaPangcahay a tamdaw.

pasasotiri' to sowal

Matilid ako ko pitiri'an to kasasiroma no sowal no Pangcah, ira ko no Falangaw, no Iwaliay, ato no Ka'amis, to sakacakat no fana' to kasasiroma no sowal a kadofah ko taneng.

o sakafecol no faloco' ko masifelcay a ciudad

Ma'emin nima ko kimad ato kongko i tini tonini a hekal, o pamecelay to faloco' no tamdaw ko tosok no matiliday a kimad. Adihay ko kimad i Fangcalay Cudad no misa Kiristay, ciepocay koya malatiliday a kimad a palatamdag to tamdaw a ma'emin. Adihay ko tadamaanay a matiliday a kimad, madeng a falicen a maemin a malo saka fecol no faloco' a a misa'osi, ato saka kadofah no harateng ato 'adingo no tamdaw.

pacepo'

Ciherang kako a pahadak to kimad no Pangcah, malikat haca ko faloco' aka a pakayni i no misaFata'anay a cinglaw ko pipolac a pasadak to kimad, o cecay no nika rihaked no faloco' a mala Pangcah i Taywan. Palosiyangen ita ko nano to'as a kimad no Pangcah a palatilid, ta mapahater a mapa'orip ko sowal no Pangcah a taha da'oc i tini tonini a hekal.

各種話的對照

拙著列出阿美族各種話的對照，裡面有馬蘭、海岸與南勢阿美的方言，為了使讀者更瞭解族人多樣精彩之語言能力，因而豐富語言知識。

文學作品是精神糧食

其實世上不少寓言或故事，都是勸人行善走正路。基督宗教聖經也有很多故事，都是有益人心與道德教育之文學作品。世界有非常多又傑出的故事文學著作，可以翻譯為人類之精神糧食，豐富人類的思想與心靈。

結語

編譯者以族人身分出版族語故事為傲，也因為能用秀姑巒馬太鞍方言寫故事及講故事為榮，這也促使我在台灣島嶼上找到自己，擁有肯定自己的身分之滿足感。我們努力設法文字化，記錄並傳承祖先留下的故事，在這個地球村裡，能夠永續保存又活現我們的語言文化。◆

Sing 'Olam

星·歐拉姆

花蓮縣光復鄉馬太鞍Fata'an部落阿美族人，1946年生。玉山神學院、台南神學院畢業，台灣神學院教牧博士。現任台灣基督長老教會總會副總幹事、台灣聖經公會董事。曾任阿美語聖經翻譯主席、教育部鄉土教材編輯委員，曾赴日本北海道大學、關西聖書神學院、東京基督教大學訪問與講學。著有《阿美語譯伊索寓言》、《阿美族語實用語法》等書，擔任台北縣《族語》雜誌編輯。